

V L A A M S P A R L E M E N T

stuk **645** (2009-2010) – Nr. 1
ingediend op 6 september 2010 (2009-2010)

Voorstel van resolutie

van de dames Irina De Knop, Marleen Vanderpoorten,
Fientje Moerman en Ann Brussel en de heer Sven Gatz

betreffende de evaluatie en de bijsturing van de regeling
met betrekking tot de maximumfactuur

TOELICHTING

De invoering van de maximumfactuur is een beleidsoptie waarmee getracht wordt uitvoering te geven aan het streven naar kosteloos basisonderwijs. Vanuit internationaal-rechtelijk oogpunt is dit principe van kosteloos basisonderwijs vervat in een aantal verdragrechtelijke bepalingen zoals artikel 13 en 14 van het Internationaal Verdrag inzake Economische, Sociale en Culturele Rechten, artikel 26 van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens en artikel 28 van het Verdrag van de Rechten van het Kind.

Vertaald naar de Vlaamse context werd, gelet op de bepalingen ter zake in de beleidsnota Onderwijs 1999-2004, gesteld dat deze kosteloosheid hierop neer dient te komen dat alles wat gekoppeld is aan de eindtermen in principe kosteloos dient te zijn, met andere woorden dat er geen kosten mogen aangerekend worden voor alles wat in het kader van de leerplannen strikt noodzakelijk is voor het verwezenlijken van de eindtermen en voor het nastreven van de ontwikkelingsdoelen.

Artikel 24, §3, tweede zin, van de Grondwet stelt dat de toegang tot het onderwijs kosteloos dient te zijn tot het einde van de leerplicht.

Het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997 bevestigde tevens uitdrukkelijk het principe van de kosteloze toegang voor het basisonderwijs. Via het Onderwijsdecreet XIII-Mozaïek van 13 juli 2001 is hieraan een verdere invulling gegeven door naast de kosteloze toegang, met andere woorden het principe dat er geen direct of indirect inschrijvingsgeld kan gevraagd worden, tevens ook te voorzien dat een school aan de ouders geen bijdragen kan vragen voor onderwijsgebonden kosten die noodzakelijk zijn om een eindterm te bereiken of een ontwikkelingsdoel na te streven.

Eveneens in 2001 is het principe van de bijdragelijst ingevoerd, opdat ouders bij het begin van het schooljaar een zicht zouden hebben op de kosten die de school kan doorrekenen. Deze bijdrageregeling diende besproken te worden in de schoolraad, wat scholen zou verplichten om over deze kosten in debat te gaan met onder anderen de ouders.

In de praktijk werden tot op heden deze principes niet altijd nageleefd. De Commissie Zorgvuldig Bestuur ontving bijgevolg geregeld klachten van ouders die meldden dat scholen toch kosten doorrekenen voor zaken die onder de eindtermen en ontwikkelingsdoelen vallen. Scholen zelf verklaarden dit doordat het in de regelgeving zelf niet altijd even duidelijk was wat noodzakelijk was voor de ontwikkelingsdoelen en eindtermen enerzijds en door het feit dat de toenmalige werkmiddelen sowieso ontoereikend waren anderzijds.

Vanuit deze bevindingen werd via het decreet van 6 juli 2007 tot wijziging van het decreet basisonderwijs van 25 februari 1997, van het decreet van 13 juli 2001 betreffende het onderwijs-XIII-Mozaïek en van het decreet van 2 april 2004 betreffende participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad, sindsdien uitdrukkelijk gestipuleerd in artikel 27, eerste lid, van het decreet basisonderwijs dat “in de door de gemeenschap gefinancierde of gesubsidieerde basis-, kleuter- of lagere scholen geen direct of indirect inschrijvingsgeld kan worden gevraagd. Evenmin kunnen er bijdragen worden gevraagd voor kosten die gemaakt worden om een eindterm te realiseren of een ontwikkelingsdoel na te streven.”.

Zoals voorzien in artikel 27, tweede lid, van het decreet basisonderwijs werd hiertoe een lijst opgesteld met materialen die bij gebruik kosteloos ter beschikking dienen gesteld te worden om de eindtermen te realiseren of de ontwikkelingsdoelen na te streven. Geen enkele basisschool kan dus kosten aan ouders doorrekenen voor zaken die in deze lijst vermeld staan. Deze lijst dient evenwel niet gelezen te worden als zouden alle scholen over

alle materialen vermeld op deze lijst moeten beschikken. Wel is het zo dat, als een school gebruikt maakt van iets uit deze lijst om de eindtermen te bereiken en/of de ontwikkelingsdoelen na te streven, dit dan kosteloos moet aangeboden worden.

Aldus deelt de regelgeving de kosten die gepaard gaan met het basisonderwijs op in vijf categorieën, met name¹:

- kosten die gepaard gaan met het bereiken van de eindtermen en het nastreven van de ontwikkelingsdoelen waarvoor een limitatieve lijst bestaat van wat hieronder dient begrepen te worden (cf. supra). Hiervoor mogen dus geen kosten aan de ouders worden doorgerekend;
- kosten die gepaard gaan met activiteiten of verplichte materialen die niet noodzakelijk zijn voor de eindtermen en ontwikkelingsdoelen en waarvan de ouders het te besteden bedrag niet zelf kunnen bepalen. Hiervoor wordt een scherpe maximumfactuur vastgelegd van wat aan de ouders doorgerekend mag worden;
- kosten voor meerdaagse extra-murosactiviteiten. Hiervoor wordt een minder scherpe maximumfactuur vastgelegd;
- kosten die buiten de vorige drie categorieën vallen en die de school aan ouders kan doorrekenen, mits opname in de bijdrageregeling en mits de kostprijs voor de ouder in verhouding is tot de geleverde prestatie door de school. Het betreft hier meestal de zogenaamde ‘services’, i.e. de diensten die de school aan ouders levert en waar ouders vrijwillig gebruik van maken zoals de maaltijden, drankjes, voor- en naopvang, vervoer enzovoort;
- kosten die gepaard gaan met het naar school gaan van een kind, maar die ouders normaal gezien niet aan de school betalen, aangezien het gaat om zaken die op de vrije markt aangekocht worden. Het gaat hier om basisuitrusting.

Voor de kosten die de basisscholen toch nog kunnen doorrekenen, werd een dubbele maximumfactuur ingevoerd, meer bepaald een zeer scherpe maximumfactuur voor uitgaven die onder de brede noemer van ‘verlevendiging’ kunnen worden gevat en een maximumfactuur voor meerdaagse extra-murosactiviteiten (cf. categorie 2 en 3).

De scherpe maximumfactuur bedraagt 20 euro voor het kleuteronderwijs, 60 euro voor het lager onderwijs. Deze bedragen zijn indexeerbaar vanaf het schooljaar 2012-2013 en gelden per leerjaar.

Onder de scherpe maximumfactuur vallen de activiteiten tijdens de schooltijd die niet noodzakelijk zijn voor de ontwikkelingsdoelen en de eindtermen zoals een theaterbezoek of een eendaagse schoolreis. Daarnaast omvat dit ook de materialen die niet noodzakelijk zijn voor ontwikkelingsdoelen en de eindtermen, maar die de school toch verplicht aan de ouders en waarvoor de ouders niet zelf de kostprijs kunnen bepalen. Dit kan zijn doordat de ouders het materiaal op school moeten aankopen, tegen een dan door de school vastgelegde prijs, of doordat de school het materiaal zodanig specificeert dat ouders geen enkele prijsmarge meer hebben, bv. de verplichte aankoop van een magazine of turnkledij via de school.

Op dit principe van wat onder de scherpe maximumfactuur valt is, mits aan een aantal voorwaarden wordt voldaan, één uitzondering mogelijk met betrekking tot de kledij die de school verplicht oplegt aan de ouders. Dit kan zo uit het bedrag van de scherpe maximumfactuur gehaald worden. Hierbij moeten wel volgende voorwaarden vervuld zijn. Het moet gaan om kledij die omwille van een sociale finaliteit gezamenlijk aangekocht wordt door de school of die door de ouders bij een door de school aangeduide aanbieder kan aangekocht worden aan een redelijke prijs. Bovendien moet er een advies zijn van de schoolraad om deze kledij uit de maximumfactuur te halen.

¹ Omzendbrief kostenbeheersing in het basisonderwijs (BaO/2007/05). B.S. 22 juni 2007. Terug te vinden op: <http://www.ond.vlaanderen.be/edulex/database/document/document.asp?docid=13875>.

Daarnaast is er ook voorzien in een maximumfactuur voor meerdaagse uitstappen. Voor het kleuteronderwijs mag hiertoe geen bijdrage meer gevraagd worden aan de ouders, voor het lager onderwijs zal de maximumfactuur voor het volledig lager onderwijs, dus niet per leerjaar, 360 euro bedragen. Dit bedrag wordt geïndexeerd vanaf het schooljaar 2012-2013. Meerdaagse uitstappen die daarentegen volledig buiten de schooluren vallen, bv. een reis tijdens een vakantieperiode, vallen niet onder deze maximumfactuur.

Om dit concept van kosteloosheid daadwerkelijk te kunnen toepassen werd dit gekoppeld aan een nieuw financieringsmechanisme dat niet enkel uitgaat van een aantal leerlingenkenmerken. Deze aanpassing moet de scholen beter in staat stellen om te gaan met de uitdagingen rond het naar school gaan van leerlingen uit kansengroepen en legt de lat meer gelijk tussen de verschillende netten. Bovendien voorziet het ook in een structurele stijging van de werkingsmiddelen. In 2007-2008 ontvingen schoolbesturen gemiddeld 45 euro extra per leerling, in 2008-2009 kwam daar liefst 130 euro per leerling bij. Zo zagen de schoolbesturen hun werkingsmiddelen in twee schooljaren tijd met gemiddeld 175 euro per leerling toenemen.

Aan het mechanisme van de financiering van scholen in het leerplichtonderwijs wordt in 2010 op zich niet geraakt; voorzien werd wel om in 2010 de werkingsmiddelen niet te indexeren. Hierdoor komt echter ook het mechanisme van de maximumfactuur onder druk omdat scholen ondertussen toch aan dezelfde maatschappelijke verwachtingen moeten voldoen.

In de beleidsnota Onderwijs 2009-2014 werd de eerder voorziene intentie tot evaluatie van de nieuwe financiering van het leerplichtonderwijs en de maximumfactuur nogmaals herhaald en voorzien voor 2012². Tegen het einde van 2010 zouden evenwel de resultaten van een eerste evaluatie over de effecten van de maximumfactuur op de buitenschoolse activiteiten bekend moeten zijn³.

Ondertussen weerklinken er met regelmaat minder gunstige berichten over de gevolgen van de maximumfactuur. Van bij de invoering van de vigerende regeling ervaren sommige actoren deze als een ondergraving van de autonomie van de scholen.

In een speciale editie van het tijdschrift *Imago* naar aanleiding van het OVSG-jaarverslag 2008-2009 (OVSG: Onderwijssecretariaat van de Steden en Gemeenten van de Vlaamse Gemeenschap) stelde mevrouw Katrien Schryvers, voorzitter van de raad van bestuur van het OVSG, in haar voorwoord dat de verplichte maximumfactuur ertoe kan leiden dat de rekening voor het schoolbestuur hoger oploopt⁴.

Het gevolg is blijkbaar dat bepaalde scholen op zoek gaan naar manieren om de bestaande regeling te omzeilen. Eerder dit jaar werd in de pers aldus melding gemaakt van het feit dat het aantal ouderverenigingen sinds 2008 aanzienlijk zou zijn toegenomen. Sommige scholen zouden zo bijkomend geld innen van de ouders via deze oudercomités, die op hun beurt deze gelden dan zouden schenken aan de scholen. Via deze constructie zouden ouders de scholen dan onrechtstreeks extra middelen verschaffen⁵. Uiteraard kan dit niet de bedoeling zijn.

Uit verschillende bronnen blijkt ook dat scholen hun activiteiten afbouwen omwille van deze regeling. Uit het verslag van de gemeenteraad van 11 september 2009 blijkt dat de schepen van Sport van de gemeente Wevelgem op deze bewuste vergadering melding heeft

² Beleidsnota Onderwijs 2009-2014. Samen grenzen verleggen voor elk talent. *Parl. St.* VI. Parl. 202/1 (2009-10), p. 47, 53.

³ *Hand.* VI. Parl. (2009-10) nr. 29, 31 maart 2010, p. 55.

⁴ K. Schryvers. Onderwijs heeft steden en gemeenten nodig. *Imago*, 2009-2010, jg. 9, nr. 2, p. 3.

⁵ Scholen omzeilen maximumfactuur. *Het Laatste Nieuws*, 27 maart 2010.

gemaakt van het feit dat een aantal scholen aldaar er, omwille van de hoge vervoerskosten, voor opteren om minder te gaan zwemmen⁶.

De sector van het jeugdtoerisme voelt eveneens de gevolgen van de maximumfactuur. De Vlaamse jeugdherbergen wijten de daling van de bezettingsgraad met 3% sinds 2007 onder meer ook aan de invoering van deze maximumfactuur⁷.

De cultuurcentra in Vlaanderen maken zich eveneens zorgen. Sinds de invoering van de maximumfactuur ervaren ze niet alleen een structurele achteruitgang van het aantal bezoeken van kleuters, ook het basisonderwijs haakt merkbaar af.

De cultuurcentra realiseerden de voorbije jaren (2006 t.e.m. 2009) een constant aanbod voor de scholen, circa 850 activiteiten per jaar voor kleuters en 1800 activiteiten per jaar voor het lager onderwijs. In 2008 kon een substantiële daling vastgesteld worden van het aantal deelnames van kleuters. In 2009 blijft de kleuterdeelname op het niveau van 2008: de dalende trend wordt bijgevolg bevestigd (i.e. een daling van 21%). In 2009 kan voor het eerst een substantiële daling opgemerkt worden in het aantal deelnames van leerlingen in het lager onderwijs. De deelnames daalden in 2009 met 8,4% in vergelijking met 2006. Tevens moet men vaststellen dat in het secundair onderwijs, waar de maximumfactuur niet geldt, de cijfers evenwel stabiel blijven⁸.

Als antwoord op een vraag van de heer Bart Caron over deze problematiek ondersteunde de minister van Cultuur Joke Schauvliege op 6 mei laatstleden in de commissie Cultuur, Jeugd, Sport en Media van het Vlaams Parlement, de vraag naar een evaluatie van de regeling rond de maximumfactuur en onderstreepte zij duidelijk het belang van de inbreng van de culturele stakeholders bij deze evaluatie. De minister van Cultuur gaf in haar antwoord ook aan dat er misschien wel richtlijnen moeten komen over hoe de extra middelen, die bij de invoering van de maximumfactuur zijn ter beschikking gesteld, moeten worden besteed⁹.

Een veelgehoorde klacht is dat de vooropgestelde bedragen te laag zijn. Op dergelijke klachten over de maximumfactuur reageerde de vorige onderwijsminister Frank Vandenbroucke altijd met het argument dat scholen extra middelen hadden gekregen en dat ze de 'verlevendiging' daarmee maar moesten bekostigen.

Een rondvraag die de krant *De Morgen* reeds in 2008 deed bij de schooldirecties geeft niettemin toch een ander beeld. Ruim de helft van de scholen gaf toe dat ze het daaropvolgende schooljaar activiteiten zouden schrappen; één op vijf gaf aan te zullen snoeien in de zwemlessen¹⁰.

Volgens de Organisatie Directeurs Vlaams Basisonderwijs gaat het argument van de extra werkingsmiddelen bovendien niet op omdat al tal van andere zaken op deze bijkomende

⁶ Verslag gemeenteraadszitting. Wevelgem, 11 september 2009, p. 295. Terug te vinden op: http://www.wevelgem.be/files/wevelgem/Over_de_gemeente/beleidsinfo/gemeenteraad%2011%20september%202009.pdf.

⁷ Jeugdherbergen lijden onder maximumfactuur onderwijs. *De Morgen*, 9 april 2010.

⁸ Rapport. Resultaten en conclusies van het cijfermateriaal schoolactiviteiten in cultuurcentra in functie van een analyse van mogelijke effecten van de maximumfactuur basisonderwijs. VVC en Locus. Terug te vinden op: http://www.cultuurcentra.be/img/uploads/regelgeving/onderwijs/RapportschoolcijfersCC_2010-02-15.pdf; E. Gillard. Cijfers schoolaanbod cultuurcentra en de maximumfactuur in het basisonderwijs. Collegagroep Jeugd, 19 maart 2010. Terug te vinden op: http://www.locusnet.be/portaal/Locus/Publiekswerking/Collegagroep%20Jeugd/ppt_cijfersmaximumfactuur2006-2009_DEF.pdf.

⁹ *Hand.* VI. Parl., Commissie Cultuur, Jeugd, Sport en Media, C 217 – CUL 30 (2009-10), 6 mei 2010, p. 14-15.

¹⁰ Helft scholen moet besparen. Maximumfactuur schrapt uitstappen. *De Morgen*, 28 augustus 2008; Schooldirecteurs over de maximumfactuur: een bloemlezing. *De Morgen*, 29 augustus 2008.

middelen zijn afgewend¹¹. Volgens de Werkgroep Kleuterscholen Vlaanderen zijn de werkingsmiddelen onvoldoende om de scholen gewoon maar draaiende te houden en zij vraagt dan ook de afschaffing van de maximumfactuur in het kleuteronderwijs¹².

Voor het OVSG is een verhoging van het bedrag van 20 euro voor het kleuteronderwijs een noodzakelijke bijsturing¹³. Om een beter zicht te krijgen op hoe stedelijke en gemeentelijke scholen omgaan met de maximumfactuur in het basisonderwijs hebben ze in oktober-november 2009 een steekproefenquête gehouden bij 55 scholen, met oog voor een voldoende geografische spreiding – een mix van scholen in zowel rurale gebieden als in provinciesteden en grotere steden – en met een variatie in het percentage kansarme leerlingen zodat een representatief beeld kon verkregen worden. De gesprekken gingen door in elke Vlaamse provincie. Wegens de specifieke context werden voor de steden Gent, Antwerpen en het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest aparte sessies georganiseerd. In totaal namen 39 directeurs, 11 coördinerend directeurs, 4 schepenen van Onderwijs, 9 ambtenaren en 2 algemeen directeurs deel aan de gesprekken over de maximumfactuur.

Hieruit kwamen gelijkaardige bevindingen naar boven:

- De maximumfactuur wordt ervaren als betutteling van de hogere overheid, haalt de autonomie van de scholen onderuit en deze regeling verhindert bepaalde activiteiten.
- Het vervoer blijft problematisch. Ze betekent een grote kost voor de scholen omdat het busvervoer duur is en er weinig prijsverschil is bij busmaatschappijen onderling. De vervoersprijzen zijn bovendien merkbaar gestegen. Wanneer men daarentegen, voor wat betreft de verplaatsingen, een beroep doet op de ouders zijn het veelal dezelfde ouders die hiervoor instaan. Het risico op ongevallen wordt daarenboven statistisch gezien enkel maar verspreid en onnodig vergroot. De af te leggen afstanden zijn op het platteland vaak groter en dit heeft zijn gevolgen voor de landelijke dorpscholen. Bij het aanvragen van subsidies voor busvervoer voor extra-murosactiviteiten of het beroep doen op De Lijn komt veel administratie kijken (bv. dynamoOpweg, Milieuzorg op School, Cultuurschakels). De bussen van De Lijn worden tevens als niet veilig ervaren voor kleuters en kleine kinderen.
- De aanbiedende organisaties hebben de prijzen van hun educatieve pakketten, workshops, toegang enzovoort, verhoogd.
- In de scholen met een laag percentage GOK-leerlingen (GOK: gelijke onderwijskansen) zouden de werkingsmiddelen niet voldoende zijn. Deze scholen vinden de invoering van de maximumfactuur wel positief, doch de bedragen niet realistisch.
- De extra werkingsmiddelen bedoeld voor de compensatie van de maximumfactuur komen niet tot bij de scholen omdat ze ofwel blijven hangen bij de inrichtende macht ofwel voor andere doeleinden worden aangewend.
- De zoektocht van scholen naar goedkope, kwaliteitsvolle activiteiten en uitstappen vraagt in die scholen de nodige creativiteit, zelfs als de gemeente of stad financieel bijspringt.
- De scherpe maximumfactuur van 20 euro in het kleuteronderwijs krijgt de meeste kritiek van de scholen: voor instappertjes van de eerste kleuterklas is dit wellicht voldoende; vanaf de derde kleuterklas stellen er zich problemen (bv.: het zwemmen wordt

¹¹ Maximumfactuur onderwijs al onder vuur. Knack.be, 28 augustus 2008. Terug te vinden op: <http://knack.nnews.be/nl/actualiteit/nieuws/belgie/maximumfactuur-onderwijs-al-onder-vuur/article-1194677988952.htm>.

¹² Kleuterscholen vragen afschaffing maximumfactuur. *De Morgen*, 28 maart 2010.

¹³ Protocol van OVSG bij het voorontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de derde aanpassing van de begroting 2009 en bij het voorontwerp van decreet houdende bepalingen tot begeleiding van de begroting 2010. Terug te vinden op: <http://www.ovsg.be/content/Standpunten/protocol%20programmadedcreet.pdf>.

afgebouwd, een halve week sportklas gaat verloren en andere meerdaagse extra-muros-activiteiten worden stopgezet).

- In veel scholen ligt het bedrag van de scherpe maximumfactuur van 60 euro in het basisonderwijs hoger dan wat vroeger gefactureerd werd aan de ouders. Veel leraren, maar ook ouderraden, leggen echter de link niet met het doel van de maximumfactuur en organiseren meer activiteiten omdat ze het gevoel hebben dat ze dit bedrag moeten opgebruiken.

Open Vld waarschuwde er reeds in het verleden voor dat ‘gratis voor iedereen’ dreigde te verworden tot ‘niks voor niemand’. Derhalve doet het OVSG tevens ook een aantal interessante beleidsaanbevelingen met het oog een bijsturing van het beleid dienaangaande:

- Het flexibel toepassen van de maximumfactuur moet meer autonomie geven aan de scholen. Zeker in het kleuteronderwijs zou de mogelijkheid moeten bestaan om de maximumfactuur te hanteren binnen vastgelegde marges. Scholen moeten in dat geval hun beleid ter zake wel motiveren.
- Scholen moeten kunnen werken met een spaarsysteem om alzo het bedrag dat over is van een schooljaar over te dragen naar het volgende.
- Een graduele verhoging van de bedragen zou overwogen moeten worden. Onder meer de vraag naar een dergelijke graduele verhoging van het bedrag voor de scherpe maximumfactuur voor het kleuteronderwijs tot bv. 60 euro en dit verspreid een aantal jaar, lijkt gerechtvaardigd. Ook dienen deze bedragen te worden geïndexeerd.
- De suggestie wordt geopperd om te onderzoeken of de schooltoelage kan worden uitbetaald in de vorm van schoolcheques. Ouders zouden met deze schoolcheques schoolrekeningen kunnen betalen, maar ook sportkledij, boekentassen en ander materiaal kunnen aankopen bij plaatselijke handelaars. Dit zou meer administratie betekenen voor de scholen, maar de facturen zouden wel betaald kunnen worden, ook voor de opvang. Het gemeentebestuur zou dit alles kunnen centraliseren en naast cultuurpassen en kansenvallen ook schoolcheques uitreiken. Als de invoering van de schoolcheque gelijktijdig zou ingevoerd worden met een soepeler maximumfactuur, zou dit ook voor ouders geen financieel onhaalbare kaart mogen vormen.
- Er moet een oplossing komen voor de meerdaagse extra-murosactiviteiten van zittenblijvers. De school overschrijdt immers voor de ouders van deze leerlingen de minder scherpe maximumfactuur voor extra-murosactiviteiten.
- Scholen die kinderen zonder papieren opvangen, hebben nood aan extra financiering.
- Scholen moeten meer aanspraak durven maken op subsidies. Aanbiedende organisaties krijgen hun subsidies niet zelden niet op en het zijn steeds dezelfde scholen die aanvragen indienen. Scholen moeten nog meer op de hoogte gebracht worden van de subsidiemogelijkheden en deze optimaal inzetten om de maximumfactuur laag te houden.
- Er dient vermeden te worden dat aanbiedende organisaties en andere verenigingen hun prijzen verhogen naar aanleiding van een stijging van de werkmiddelen. Net op het moment van de invoering van de maximumfactuur en de stijging van de werkmiddelen komen organisaties zoals Semu (de Belgische beheersvennootschap voor de muziekuitgevers) en SABAM (de Belgische Vereniging van Auteurs, Componisten en Uitgevers) op de proppen met allerlei heffingen.
- Ouders kunnen door de ouderwerking niet verplicht worden om een extra bijdrage te leveren om de maximumfactuur te omzeilen. Scholen moeten op een verantwoorde wijze omgaan met de middelen die eventueel aangereikt worden door de oudervereniging.

De huidige situatie, met de hierboven aangehaalde en geschetste neveneffecten van de maximumfactuur, bewijst de noodzaak tot hoogdringende actie vanwege de minister voor Onderwijs. Er zijn voldoende en krachtige signalen gekomen van diverse actoren uit de onderwijswereld, maar ook vanwege ouders, die aantonen dat er, zelfs in afwachting van de aangekondigde evaluatie van de effecten van de maximumfactuur tegen eind 2010, dringend maatregelen moeten getroffen worden om de regeling van de maximumfactuur aan te passen in het voordeel van de ontwikkelingskansen van de leerlingen.

Het bedrag van de maximumfactuur dient opgetrokken te worden, in eerste instantie in het kleuteronderwijs. Eveneens moet de scherpe maximumfactuur aangepast worden naar analogie met de minder scherpe maximumfactuur waarbij er een globaal bedrag voorzien wordt voor de volledige schoolloopbaan in het basisonderwijs van het kind. Zo kan in het ene schooljaar bv. 40€ worden gevraagd en in een ander schooljaar bv. 80€. Dit versterkt de bewegingsvrijheid van de scholen zonder dat de totale financiële last van de ouder wordt vergroot. Bovendien moet de Vlaamse Regering ervoor zorgen dat de toegekende extra werkingsmiddelen in het kader van de invoering van de maximumfactuur de juiste finaliteit krijgen. Ze kan dit doen door een gedeelte van deze werkingsmiddelen, alvast tijdelijk, te 'kleuren'.

Uiteraard moet de school ook voldoende beleidsvoerend vermogen hebben en autonoom kunnen bepalen, binnen de vooropgestelde marges, welke leeftijdsgroepen, dus ook kleuters, meerdaagse extra-murosactiviteiten aangeboden krijgen. Ten slotte moet de Vlaamse overheid er ook voor zorgen dat het systeem van de maximumfactuur zo breed mogelijk wordt gedragen in de school. Om het draagvlak voor de genomen keuzes en de kostprijs van de activiteiten te vergroten wordt de schoolraad gevraagd om in het begin van elk schooljaar een verplicht advies te verstrekken over de voorstellen van de inrichtende macht aangaande de extra-murosactiviteiten en de meerdaagse uitstappen die in dat schooljaar zullen doorgaan.

In het bijzonder decreet voor Gemeenschapsonderwijs van 14 juli 1998 heeft de decreetgever reeds de bevoegdheid aan de schoolraad gegeven om advies te verstrekken aan de directeur over de organisatie van extra-murosactiviteiten en parascolaire activiteiten. Het is dan ook wenselijk dat deze adviesverstreckende bevoegdheid van de schoolraad van toepassing wordt in alle netten.

Om soelaas te bieden aan de terechte bekommernissen van scholen en ouders, moeten de aanpassingen aan de maximumfactuur zo snel mogelijk worden doorgevoerd, liefst nog in de loop van het schooljaar 2010-2011 en in ieder geval ruim voor de aanvang van het schooljaar 2011-2012 worden gecommuniceerd zodat scholen bij de planning van activiteiten rekening kunnen houden met de nieuwe regelgeving ter zake.

Vermits het systeem van de maximumfactuur kadert in het beleid dat de Vlaamse Overheid voert inzake de kosteloosheid en de kostenbeheersing in het basisonderwijs, kunnen we ook niet voorbijgaan aan een evaluatie van het systeem van de schooltoelage. Uit de antwoorden op de bevraging van de OVSG bij verschillende respondenten van de scholen blijkt namelijk dat de schooltoelage veelal haar doel mist. Vaak is het ook onduidelijk of de ontvangen toelage wel degelijk aan de schoolkosten van de kinderen worden besteed. Verder onderzoek naar het systeem van de schoolcheque, waarbij de 'schooltoelage' mogelijk wordt omgevormd naar een cheque die enkel kan worden aangewend voor bijdragen die gelinkt zijn aan de schoolse activiteiten, verdient dan ook alle krediet. Als de schoolcheque gelijktijdig zou ingevoerd worden met een aangepaste maximumfactuur, mag dit voor ouders geen financieel onhaalbare kaart vormen.

Het systeem van de maximumfactuur heeft ook veel gunstige effecten. Zo is er een kritische reflectie van de scholen en de leerkrachten over de kostprijs van activiteiten en uitstappen en zet het de scholen aan om planmatig te werken. Wel moet het systeem, beroepend op objectieve informatie, dringend geëvalueerd worden en moeten er, zelfs in afwachting van deze noodzakelijke evaluatie, maatregelen getroffen worden om een aantal ongunstige effecten nu al weg te werken.

Ons onderwijslandschap is erg divers. De problematiek wordt op een verschillende manier aangevoeld in de steden en de plattelandsgemeenten. Daardoor is het noodzakelijk dat de scholen de nodige autonomie krijgen en de maximumfactuur, binnen de vastgelegde marges, flexibel kunnen toepassen. Alle nodige elementen voor een verfijning van het systeem van de maximumfactuur zijn aanwezig.

Irina DE KNOP

Marleen VANDERPOORTEN

Fientje MOERMAN

Ann BRUSSEEL

Sven GATZ

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

Het Vlaams Parlement,

- gelet op:
 - 1° de vigerende regeling inzake de maximumfactuur en de aangehaalde en geschetste gevolgen die deze regeling met zich meebrengt;
 - 2° de vragen die hierover reeds door verschillende leden zijn gesteld in de commissie Onderwijs en Gelijke Kansen enerzijds en de commissie Cultuur, Jeugd, Sport en Media anderzijds, alsmede de antwoorden die hierover door de ministers Pascal Smet en Joke Schauvliege zijn verstrekt;
 - 3° de actuele vragen die hierover tijdens de plenaire zitting van 31 maart 2010 zijn gesteld en gehoord het antwoord van minister Pascal Smet dienaangaande;
 - 4° het hierbij door minister Pascal Smet aangegane engagement om tegen het einde van 2010 de effecten van de maximumfactuur op buitenschoolse activiteiten te evalueren;
- overwegende de in de beleidsnota Onderwijs 2009-2014 aangegeven timing om de nieuwe financiering van het leerplichtonderwijs en de regeling rond de maximumfactuur te evalueren tegen 2012;
- vraagt de Vlaamse Regering:
 - 1° het systeem van de maximumfactuur en al zijn effecten dringend te evalueren;
 - 2° bij het uitwerken van bijstellingen aan het beleid op dit vlak rekening te houden met de door het OVSG ter zake gedane aanbevelingen;
 - 3° in afwachting van de bevindingen van de evaluatie reeds een aantal maatregelen te nemen en deze in het beste geval te laten ingaan in de loop van dit schooljaar:
 - a) de bedragen van de maximumfactuur op te trekken, te beginnen bij het kleuteronderwijs;
 - b) de bedragen tevens te indexeren;
 - c) het systeem van de scherpe maximumfactuur aan te passen waarbij een globaal bedrag voorzien wordt voor de volledige schoolloopbaan in het basisonderwijs van het kind;
 - d) een gedeelte van de extra werkingsmiddelen te ‘kleuren’, zodat ze aangewend worden in het kader van de maximumfactuur;
 - e) scholen, mits voorafgaand advies te hebben ingewonnen bij de schoolraad, autonoom te laten bepalen welke leeftijdsgroepen, waaronder ook kleuters, meerdaagse extra-murosactiviteiten aangeboden krijgen;
 - f) de schoolraad met de taak te belasten om in het begin van elk schooljaar een verplicht advies te verlenen aan de inrichtende macht over het ontwerp van beslissing aangaande de extra-murosactiviteiten en meerdaagse uitstappen die in dat schooljaar zullen doorgaan;
 - 4° verder onderzoek te plegen naar het systeem van de schoolcheque, waarbij de schooltoelage wordt omgevormd naar een cheque, die enkel en alleen kan aangewend worden voor bijdragen die verbonden zijn aan de schoolse activiteiten;
 - 5° bijstellingen aan het systeem van de maximumfactuur en eventuele nieuwe maatregelen tijdig en dus ruim voor aanvang van het daaropvolgende schooljaar te communiceren.

Irina DE KNOP

Marleen VANDERPOORTEN

Fientje MOERMAN

Ann BRUSSEEL

Sven GATZ